

IN A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

verschijnt regelmatig elke week een nieuw boekje

Vraag het aan uwen boekhandelaar, en zoo hij

het niet heeft, schrijf dan aan:

**A. HANS-VAN DER MEULEN
CONTICH**

PRIJS: 60 CENTIEMEN PER BOEKJE.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Derde druk.

Nr. 235.

A. HANS.

De Wandelende Jood in Vlaanderen

Uitgave: A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE WANDELENDE JOOD IN VLAANDEREN

I.

Anneke Delporte, een meisje van veertien jaar, lag op een zolderkamertje van een ellendig huisje bij de Keizerpoort te Gent, te slapen. Een ruwe vrouw kwam naar boven met een kaars en riep met haar schorre stem:

— Moet ik u weer uit uw nest halen, luischepsel?

Ze rukte het meisje aan den arm. Anneke werd wakker.

— Wat is er? vroeg ze.

— Wat is er? Dat ge binnen vijf minuten beneden moet zijn.

Anneke richtte zich op.

— Ik heb zoo'n pijn in het hoofd! kloeg ze.

— O, weer het oude liedje! Pijn in 't hoofd, in uw rug, in uw hals... overal pijn, om maar in uw bed te kunnen liggen! 't Is zes uur. Straks komt vader en als ge niet gereed zijn, krijgt ge weer klappen en mij vloekt die vent dan uit!

— Ik zal opstaan, kreunde Anneke.

— En niet talmen!

Vrouw Delporte liet de kaars staan. Zuchtend

kleedde Anneke zich. Ze voelde zich waarlijk ziek. Ze had heel den dag met koorts te bed gelegen. En nu tegen den avond dwong moeder haar op te staan. Straks moest Anneke met haar ouders mee naar allerlei herbergen. Vader speelde dan op een fluit en Anneke moest er bij dansen. Moeder bedelde geld.

Zoo ging het avond op avond. En Anneke had al jaren zulk een ellendig bestaan gehad.

Ze trok nu zonderlinge kleeven aan, een blauw jakje, een rooden rok, en ze bond zich linten om het hoofd. O, ze haatte die plunje! Ze moest straks haar gezicht verwen. 't Was iederen avond 't zelfde. En nooit waren moeder en vader vriendelijk jegens haar. Anneke hield niet van hen.

Ze benijdde andere kinderen, die brave ouders hadden en een gelukkig leven leidden. Anneke kon niet lezen of schrijven. Zoo onkundig waren er echter veel in dien tijd, zoowat twee honderd jaar geleden. 't Was zelfs een donkere tijd voor ons land, waar vreemden baas speelden en ons volk weinig te vertellen had.

Maar Anneken had het heel slecht getroffen. Haar vader was een dronkaard en een ruwe geweldenaar. En ook moeder kon zoo vreeselijk tieren en schelden, dat Anneke dikwijls de vingers in de ooren stopte. Want zij had een braaf hart en bezat veel gevoel.

De bureu zeiden meermaals dat een meisje als

zij, niet in dat onfatsoenlijk huishouden paste.

Anneke was dikwijls met een vrouw uit dezelfde straat naar de kerk geweest. En ze had gaarne geluisterd naar wat een priester er preekte. Maar vader had haar verboden er nog heen te gaan.

Anneke Delporte kwam naar beneden. Moeder had haar eten gereed gezet.

— Ik heb geen honger! kloeg het meisje.

— Al streken! Ge moet straks zeker van uw stokje vallen. Duw dat brood naar binnen! En verf u goed vanavond. Ge hebt een gezicht als van was. Zoo willen de menschen u niet zien!

— Ik kan het toch niet helpen, moeder, dat ik ziek ben?

— Ziek, ziek ! Ge zoudt altijd als een rijke juffer in uw bed willen liggen! En ik dan werken, hé, voor den kost ! Ge hebt een plezierig leven...

— O, ik haat dat dansen! En altijd in de herbergen waar dronken kerels zitten, die vloeken en soms vechten.

— Zoudt ge niet zeggen dat ge op een kasteel geboren zijt!

Maar dan bromde vrouw Delporte dat haar man zoo lang uitbleef.

— Die zit liever in de herbergen dan gij! morde ze. O, ik ben wel geplaagd met zoo'n ventje! En dan nog een ontevreden dochter!

— Waarom kunnen wij niet leven als andere menschen, die een fatsoenlijk werk hebben?

— Ge zijt veel te brutaal voor een kind! Ge doet daarmee wat uw vader en moeder bevelen en daarmee uit!

Anneke had een stukje brood gegeten en begon haar gelaat te schilderen. Er welde een traan in haar oog... O, als ze groot was, zou ze weigeren nog te dansen en voor gek te staan in die akelige taveernen!

— Waar blijft uw vader toch! raasde vrouw Delporte. Straks komt hij zeker weer dronken thuis en dan speelt hij zoo valsch, dat ze hem uitlachen en ten slotte op straat gooien.

Ja, Anneke wist wel dat zulks meer gebeurd was. En dan had ze wel kunnen vluchten van schaamte.

II.

In de « Vergulde Boot », bij de Schelde, zat Leopold Delporte, de muzikant, die zijn dochter liet dansen en zijn vrouw bedelen.

Twee soldaten hielden Delporte gezelschap en hadden hem mild getrakteerd.

— Gij zijt mijn beste vrienden, herhaalde Leopold Delporte misschien wel voor de twintigste maal. Ik heb nooit zulke brave kerels ontmoet.

De waard trok nu en dan een oogje naar de soldaten.

Een der soldaten bracht het gesprek op geld. Delporte brabbelde toen over den slechten tijd. Er was niet veel te verdienen. Hij had betere dagen gekend, toen hij de kermissen bezocht. Hij kon muziek maken, maar ook komedie spelen en de menschen doen lachen, dat ze schudden. Hij vertelde dat hij nog vroeger klerk was geweest bij een notaris en blufte op zijn geleerdheid.

Hij kon inderdaad goed lezen en schoon schrijven.

— Maar nu zijt ge platzak, he? vroeg de oudste van de soldaten, eigenlijk een sergeant.

— Ja...

— Ik wil u wat geld leenen, hernam de krijgsman. We moeten zoo'n goeden vriend wat helpen in den nood.

Al was Delporte dronken, voor dat aanbod had hij toch ooren. En de sergeant liet hem eenige zilverstukken zien.

— Zijn die voor mij? vroeg Delporte.

— Ja... als ge me een kleine schuldbekentenis teekent. Ik vertrouw u wel, maar zaken zijn zaken, hé? Ge kunt immers goed schrijven...

— Een pen... een pen! riep Delporte, die begeerig naar het geld keek.

De sergeant haalde een papier te voorschijn en had in een leeren tasch ook schrijfpapier. En met

bevende hand, maar toch met zwier, zette Delporte zijn naam er, en maakte er een grooten krul onder.

En nu kreeg hij de zilveren stukken. Dadelijk wilde hij uit dankbaarheid de twee soldaten tracteerden.

De sergeant stak het papier in zijn tasch. Zijn makker verliet de herberg. Maar weldra keerde hij met eenige krijgslieden terug. En deze grepen Delporte vast.

— Wat is er nu? vroeg deze.

— O, we gaan samen eens wandelen, dat zal ons deugd doen! beweerde de sergeant.

En Delporte werd meegesleurd.

— Ze hebben hem vast, zei de waard tot een klant.

— Wat heeft hij misdreven? vroeg de burger,, die pas was binnen getreden.

— O, de soldaten hebben den kerel dronken gemaakt en hem een dienstverbintenis in het leger doen teekenen. Delporte zal raar opkijken, als hij nuchter wordt. Ze wilden hem hebben als muzikant bij de troepen.

— En heeft hij geteekend?

— Ja... Ze lieten hem geld zien en dat kreeg hij, als hij zijn naam zette onder een schuldbekentenis. Hij deed het, maar de schuldbekentenis is een dienstverbintenis. Delporte mag een paar jaar soldaat spelen.

— Maar dat is eigenlijk gemeen bedrog, merkte de burger op.

— Zeker! De wervers kijken zoo nauw niet... Ze moeten mannen aanbrengen en ron-selen ze op allerlei manieren.

— Is dat die muzikant, wiens dochtertje danst?

— Ja. En zijn vrouw bedelt. O, er is niet veel verloren aan den gast. Een eerste vagebond... Slim genoeg, al liet hij zich nu bedotten! Ik geloof dat hij van goede afkomst is. Maar een dronkaard, hé, die reeds van alles uitgestoken heeft.

Vrouw Delporte wachtte nog altijd op haar man. 't Werd steeds later, ze bromde en schold. Zonder muziek kon Anneke niet dansen. Er zou vanavond niets verdiend worden.

— Als uw vader thuis komt, ransel ik hem, dat het stof uit zijn kleeren vliegt, verzekerde de moeder.

Eindelijk klonk er een stap en werd de deur opengeduw'd. Een buurman trad binnen.

— Willem, is er iets met Leopold gebeurd ? vroeg vrouw Delporte haastig.

— Wel mensch, ze hebben hem soldaat gemaakt. Ik weet het van mijn zoon, die bevriend is met den sergeant. Hij ontmoette het troepje dat uw ventje meeleidde.

— Wilt ge zeggen dat Leopold zich verbonden heeft bij 't leger?

— Ja, mensch, bij de Oostenrijkers, die nu de baas zijn in ons land en gedurig aan oorlog voeren, nu hier, dan daar. En uw Pol mag bij de troepen blazen.

— Dus, hij laat mij in den steek.

— Hij moet wel. Hij zal er nu nog geen erg in hebben, want hij was stomdronken, toen ze hem meevoerden. En zoo hebben ze hem laten teekenen ook.

— Nu begrijp ik u! Maar dat is valsch.

— Toch telt het... Ze zullen hem niet meer loslaten.

— En als hij weigert te dienen? vroeg vrouw Delporte.

— Dan ranselen ze hem af, tot hij om genade smeekt.

— Die dommerik, die uil, die ezel! raasde de vrouw. En wat moet ik nu doen?

— Leer zelf op een trompet spelen!

— Ge spot nog met mij! Ik zit nu met de gebraden peren...

— Wel, vrouw, zoek ander werk. Ge kunt wasschen en schuren! Is me dat ook een leven voor een meisje... Haar mee trekken van de eene kroeg naar de andere, tot een stuk in den nacht. De menschen spreken er schande over.

— Wat kunnen mij de menschen schelen? Ze zijn valsch en jaloersch...

— Jaloersch van u, o, neen, vrouw Delporte!

— Toe, ga maar weg! Als ge zulk nieuws brengt...

— 't Zal mijn schuld nog zijn, dat uw man zich dronken laat maken en dan niet meer weet, wat hij teekent.

De buurman vertrok.

Anneke had met verbazing het nieuws gehoord en ze was blij. Ze zou nu niet meer moeten dansen. Ze kon geen medelijden gevoelen met haar vader. Ze had hem niet lief. Altijd was ze bang geweest voor den ruwen man.

— Gij zijt tevreden, hé? vroeg vrouw Delporte en van nijd gaf ze Anneke een klap om de ooren.

— Wat heb ik misdaan? vroeg het kind.

— Ge denkt zeker heele dagen in uw bed te liggen?

— Moeder, ik wil werken. Ik zal bij andere menschen gaan wasschen en schuren.

— Voor een paar duiten! Ha, neen, ik wil meer verdienen dan dat! We zullen ons wel verhuren bij kermisvolk en dan moet ge niet alleen dansen maar kunsten maken ook.

— Dat doe ik niet, moeder!

— Wat! Ge meent nu baas te spelen over mij, omdat uw vader weg is. 't Zal niet waar zijn!...

Kruip in uw bed, 't leven zal nog heel anders worden.

Anneke wiesch de verf van haar gezicht. Wat was ze tenger en mager in dat dunne kleedje ! En onder de linten en strikken leek haar gelaat wel droevig. Een opgesmukt martelaarsje, was Anneke Delporte.

Ze keerde naar haar zolderkamertje terug. En huiverig lag ze dan onder de dekens. Ze sliep niet dadelijk in: ze dacht over het gebeurde. Wat zou er nu geschieden... Meetrekken met een kermisreiziger „van dorp tot dorp“

— Neen, ik doe het niet, besloot Anneke. Moeder mag me slaan, zooveel ze wil, maar zulk een leven haat ik nog meer dan dansen.

Eens in de kerk had ze hooren preeken over den Hemel. En Annegke wenschte dat een Engel haar zou komen halen en daar brengen...

Eindelijk sluimerde ze in.

III.

Den volgenden morgen, toen Anneke nog sliep, begaf vrouw Delporte zich naar de groote wacht van de soldaten. 't Duurde een heelen tijd en ze had al veel geraasd en gescholden toen ze binnen gelaten werd.

Ze kwam in een zaal, waar nog allerlei jonge

mannen zaten, meest jonge gasten, ook aangevorven voor den dienst.

Maar Leopold Delporte was reeds vrij oud. Hij sprong op van een bank toen hij zijn echtgenootte bemerkte en zette een droevig gezicht.

Vrouw Delporte begroette hem met een flinke oorveeg.

— Ezel! riep ze uit. U zoo laten bedriegen!

Er werd luid gelachen en Leopold grijsde.

— Kan ik het helpen dat ze me een papier doen teekenen? vroeg hij.

— 't Zou mij niet gebeuren, kinkel. Ha, ze komen gisteravond zeggen, dat ge soldaat zijt gemaakt.

— 't Is waar...

— Ja, 't is waar, groote uil. Moest ge daarvoor altijd zoo bluffen op uw geleerdheid, dwaaskop! Zoo'n sergeant leidt u bij uw neus, waar hij wil! Met uw drinken... dat komt er van!

— Maar ik blijf niet bij 't leger, fluisterde Delporte. Ik zal wegloopen.

— Op uw zokken, zeker! Ja, ze zullen u laten loopen... Gister hadt ge moeten weg loopen, toen die valsche kerels bij u kwamen. Ge hebt geld gekregen. Geef af!

— Neen! Ik moet het houden.

— O, zoo... en Anneke en ik mogen op de kom bijten! schreeuwde vrouw Delporte nog boozet.

— Ik moet mee met het regiment, ik weet niet waarheen. Ik kan toch niet zonder geld zijn!

— Als ze u van ons weg sleuren, moeten ze u ook den kost geven! Maar ge wilt dat geld weer verdrinken. Geef het hier...

Delporte weigerde.

— Als ik deserteur, heb ik het noodig, zei hij zacht. O, geloof me, ik zal weer gauw bij u terug zijn.

— Wel zeker, en ze laten u dan kalm rond gaan om te spelen! Deserteurs worden doodgeschoten.

— Ze zullen me geen tweede maal vangen, zoo slim ben ik wel...

— Ja, slim! Klets daar maar niet over. Met al uw slimheid zit ge nu hier tusschen al die domme kwanten...

— Och, een beetje soldaat spelen is zoo erg niet, moeder, sprak een jonge man, die er fatsoenlijk uitzag.

Hij had het uniform reeds lang aan.

Vrouw Delporte keer naar hem.

— Bij u thuis zagen ze zeker liever uw hielen dan uw teenen! spotte ze. Ge zult ook een brave jongen geweest zijn.

— O, om mij treurt niemand.

— Ge zult het ook niet waard zijn... Maar ik heb geen zaken met u. Pol, ik vraag u nog eens

om het geld dat ge gekregen hebt, vervolgde vrouw Delporte tot haar man.

— Ik mag het niet afgeven.

— Welke leugens zult ge nog verzinnen?

— Vrouwtje, laat hem die paar zilverstukken behouden, sprak de jonge soldaat. Een krijgsman moet iets op zak hebben. Toe, twee jaar zijn rap om. En ik zal wel een beetje op hem letten.

— Ik zou zeker nog medelijden moeten gevoelen met dien lammeling, hij moet geld op zak hebben. En ik zal van den wind leven...

— Ge ziet er sterk uit en ge zijt uw kost waard.

— Al dat gekwetter verveelt me! kreet vrouw Delporte.

Ze greep haar man bij den arm en schudde hem heen en weer.

De anderen kwamen er in kringetjes rond staan.

— Laat me los! beval Delporte, kwaad over die vernedering.

— Het geld! tierde zijn vrouw. En rap nu, nietwaard! Gij blazen en toeteren bij den troep, plezier maken, goed eten en drinken, hé, en ons in de armoede laten! O, groote lafaard!

Op al dat lawaai trad een officier binnen.

— Vermeulen, was ist das? vroeg hij, een mengelmoes van Vlaamsch en Duitsch sprekend,

want hij was een Oostenrijker. Was moes die frau hier? vervolgde hij.

— Ha, een overste! riep vrouw Delporte. Zeg eens aan dien vlegel van mijn vent, dat hij zijn handgeld aan mij geeft.

De officier keek toornig, omdat hij zoo brutaal aangesproken werd.

— Was toet gij hier, hat nichts zoe machen sij de soldaten... Gij moes fort gehen! beval hij.

— Voort gaan? Maar niet zonder duiten!

— Heraus!

— Er aus... Ja, de zilverstukken er aus, uit zijn zak. 't Is al valsch genoeg om een eerlijke vrouw haar man af te nemen en hem een soldatanfrak aan te trekken. Gij met al uw goud aan uw lijf, vraag niet, hoe ik eten moet, hé! Blijf met uw manieren in uw eigen land!

Vermeulen, zooals de krijgsman heette, die vrouw Delporte al tot kalmte aangemaand had, nam haar nu bij den arm.

— Ge moet naar huis van den officier, zei hij.

— Geld wil ik! hilde ze.

Maar eenige andere soldaten verschenen en in enkele oogenblikken stond vrouw Delporte op straat. Ze raasde en tierde nog, tot een schoutsknecht ze dreigde mee te zullen nemen naar de gevangenis.

Woedend keerde ze toen naar huis terug. En

in haar nijd, haalde ze het zieke Anneke uit haar bed.

— Uw vader bij de soldaten en gij onder de dekens en ik schuren en wasschen... maar 't zal niet waar zijn! bromde vrouw Delporte. We gaan straks naar een kermisreiziger.

— Neen, moeder, dat doe ik niet! verklaarde het meisje.

Vrouw Delporte begon op Anneke te slaan. En het kranke kind viel in zwijm. Toen kalmeerde de feeks. Ze bracht Anneke bij en hielp ze weer te bed...

Den volgenden dag moest Leopold Delporte naar Brussel, waar hij bij een regiment als muzikant ingelijfd werd.

Vermeulen kommandeerde de soldaten die de nieuw aangeworvenen begeleidden.

Anneke bleef lang ziek. Haar moeder bedelde in de stad en op den buiten. Toen haar dochtertje genas, sprak vrouw Delporte weer van de kermis. Maar Anneke wilde er niet van hooren.

Eindelijk stemde de moeder er in toe, dat het meisje ander werk zocht. Anneke hielp dan in een winkel en zoo verdiende ze een stuk brood. Maar moeder verkoos te blijven bedelen. Ze was te lui om te werken.

Kaatje Vermeulen kwam opgewonden haar woning binnen, achter Sint-Maartenskerk te leperen.

— O, moeder, zei ze, er loopt zooveel volk naar de Markt. Ze zeggen, dat de Wandelende Jood er aangekomen is.

— De Wandelende Jood ! herhaalde vrouw Vermeulen verbaasd. Ja, ik heb gehoord, dat hij in Vlaanderen rond reist... En zou hij nu in deze stad zijn.

— Maar wie is die Wandelende Jood, moeder? vroeg het meisje.

— Ik zal het u vertellen. Toen Jezus veroordeeld was om gekruisigd te worden, moest hij zijn kruis naar Golgotha dragen.

— O, ja, daarvan hangt een schilderij in de kerk. 't Was een zwaar kruis, hé moeder?

— Ja, en Ons Heer moest er ver mee gaan. 't Was erg warm. Jezus ging onder dat kruis gebukt. Er stonden veel menschen te kijken. Sommigen hadden medelijden, maar anderen lachten en spotten. Aan den weg woonde een zekere Ahasverus. Hij kwam juist met een kruik water van de bron en keek ook naar den treurigen stoet maar voelde geen deernis. Jezus vroeg hem een dronk water.

— Ga weg! schreeuwde Ahasverus. Liever

goot ik het water uit, dan u er van te laten drinken!

— Dat was leelijk, hé, moeder, zei Kaatje.

— Ja! Jezus was zoo vermoeid, dat hij even tegen den muur van Ahasverus' huis leunde. Maar de wreede man verbood dat ook. « Niet rusten tegen mijn huis! » verbood hij.

Jezus nam zijn kruis weer op en keek Ahasverus aan.

— Gij zult geen rust vinden, sprak Hij. Ik zal rusten, maar gij zult over de aarde wandelen, tot ik op het eind der dagen uit den Hemel weer keer.

Ahasverus verbleekte bij dien blik en deze woorden. Maar hij deed dan of hij er niet om gaf.

De jaren verliepen. Ahasverus werd een oude man. Zijn vrouw, zijn vrienden en geburen stierven, maar hij bleef leven. Zijn kinderen werden oud en overleden voor hem. Ahasverus verlangde naar den dood en de rust. Maar er was geen rust voor hem.

Nu ondervond hij de waarheid van Jezus' woorden. De menschen werden bang van hem en schuwden hem. Hij verliet de stad, maar overal scheen men bevreesd van hem. Ahasverus sprong in zee: de golven wierpen hem terug op het land. Hij wierp zich van een rots, doch werd in zijn val niet gekwetst. Hij sneed zich met een mes. Hij wondde zich, leed pijn, verloor bloed,

doch stierf niet. Neen, hij kon niet sterven. En zoo onderging hij zijn straf, omdat hij Jezus bespot had. En nu zou hij in onze stad zijn!

— O, moeder, willen we eens gaan kijken, naar de markt? vroeg Kaatje.

— Ja...

Vrouw Vermeulen en Kaatje verlieten hun huisje.

— Dus moeder, dan heeft de Wandelende Jood Ons Heer gezien? vroeg het kind.

— Ha, ja, natuurlijk!

De Markt was dichtbij en het krioelde er van menschen.

— We geraken er niet door, zei vrouw Vermeulen.

— Hij zal ginder te midden van het volk staan.

— Laat ons door den hoop drummen, moeder!

— Neen, kind, dat gaat niet. Ge zoudt onder den voet geraken of versmacht worden. We zullen hier wachten.

Er kwamen soldaten en die maakten baan. Ze gingen den Wandelenden Jood afhalen. De kommandant van de stad wilde hem in zijn groote woning ontvangen.

En nu hadden vrouw Vermeulen en Kaatje geluk. De soldaten moesten langs hun huis terug keeren. Moeder en kind spoedden zich naar hun

woning en keken door een bovenraam. 't Duurde niet lang of de kleine stoet verscheen.

Een oude man stapte tusschen de soldaten, die den weg vrij hielden voor hem. Een officier ging naast den Wandelende Jood en sprak met hem.

— Wordt hij gevangen genomen? vroeg vrouw Vermeulen aan Joos, den buurman.

— Wel neen, mensch... Wat ge nu denkt! De kommandant wil hem eens hooren vertellen en noodigt hem aan tafel. 't Zal er fijn zijn. Lekker eten en drinken. De Wandelende Jood ontvangt veel eer, zooals he t te Brugge, Nieuwpoort, Veurne en elders geweest is. Daar hebben ze hem ook gevierd.

— Maar buurman, hij is toch zoo slecht geweest voor Ons Heer, merkte Kaatje op.

— Ja, dat is waar, hernam Joos. Hij heeft er echter veel berouw over en deed danig veel boete. En hij kan zoo schoon vertellen, heb ik gehoord. 't Is van dien verren tijd en uit het Heilig Land. Hij was op de Markt al bezig met spreken, toen de soldaten hem haalden. Er stonden vrouwen bij te schreien, zoo roerend verhaalde hij over 't lijden van Christus.

— O, ik zou dat ook willen hooren, verzekerde vrouw Vermeulen.

— Wel, hij blijft eenige dagen te leper. Hij logeert in de herberg «De Wolvin», op de markt.

De zonderlinge bezoeker was nu in het voor-

name huis van den kommandant. Veel menschen bleven in de omtrek staan, toch op een afstand gehouden door de soldaten.

Nu, in die dagen hadden de Ieperlingen geen druk werk, want de stad was stil en doodsch...

Op de markt stond de groote, prachtige lakenhal, die wel aan den bloei van vroeger eeuwen herinnerde, maar waarin nu geen enkel stuk laken meer verkocht werd.

Handel en nijverheid lagen stil, zooals overal in het land, dat door vreemden bestuurd werd, die weinig om het volk gaven.

En andere vorsten vochten in Vlaanderen dikwijls hun oorlogen uit tot groote schade van de bewoners.

Kaatje Vermeulen bleef nog uit het raam kijken, terwijl moeder in de keuken voor het avondmaal ging zorgen.

De stadskommandant, ook een vreemdeling, ontving den Wandelenden Jood zeer vriendelijk. Hij noodigde hem in de eetkamer. Een bediende nam den mantel en den hoed van den gast over. De Wandelende Jood droeg een kleedij die op deze van een krijgsman geleek. Zoo heel oud zag hij er niet uit. Er waren te Ieper grijzer en meer gebogen lieden dan hij.

— Ik hoorde van uw komst, zei de kommandant. Zet u neer aan mijn tafel, gebruik 't avondmaal met mij en vertel me van uw lotgevallen.

— Ik dank u voor de eer, welke ge me bewijst, sprak Ahasverus. Ik verdien ze niet. Ge kent mijn misdrijf te Jeruzalem.

— Maar ge hebt er veel boete voor gedaan.

— En ik doe nog altijd boete, heer.

— Ge bezoekt vele landen, niet waar?

— O, ik heb over de heele wereld gewandeld, in landen, waar zwarte menschen wonen, in landen, waar groote woestijnen liggen en het brandend heet is, ook in landen waar vreeselijke koude heerscht. En nergens vind ik rust, nergens heer.

De Wandelende Jood liet zich de spijsen goed smaken en ledigde ook menigen beker wijn. En intusschen vertelde hij van Jeruzalem, zijn geboortestad.

— Ik heb dikwijls Jezus gezien en zijn discipelen, beweerde hij en naar Ons Heer geluisterd. Maar ik geloofde niet, wat hij zegde, ongelukkige die ik was. Ik zag hem zijn intrede doen op een ezel; het volk juichte en het wierp palmbladen op de straat. Maar een week later eischte het den dood van Jezus. Judas Iskarioth verried Jezus en leverde hem aan de soldaten over.

De Wandelende Jood vertelde ook van Pontius Pilatus en Herodes. De kommandant luisterde aandachtig. 't Was dan ook vreemd een man te ontmoeten, die al zeventien honderd jaar oud was.

Ahasverus kon vlot spreken. Hij was ook te Brugge en in andere steden van Vlaanderen geweest. En overal had het volk zich verdrongen om hem te hooren.

Burgemeesters en schepenen, voorname inwoners noodigden hem op het stadhuis en in de rijke woningen.

En nu sprak heel leper over hem.

V.

Kaatje Vermeulen bleef geduldig uit het raam kijken, in de hoop den Wandelenden Jood te zien terug keeren. Ginder moest de menigte toch ook wachten.

Maar eensklaps snelde Kaatje naar beneden.

— Moeder, zei ze, oom Paul is daar...

— Waar?

— Op straat... Hij keek naar ons huis. Hij zal er niet binnen durven komen. O, moeder, mag ik hem roepen? Hij zal zeker honger hebben...

— Ja, kind, haal uw oom hier.

Moeder zuchtte. Die Paul was de broer van haar man. Maar hij had weinig gedeugd. Hij liep met slechte kameraden. En dikwijls leed hij gebrek, want niemand te leper wilde hem nog in dienst nemen. Dan kwam hij zijn broer en schoonzuster om hulp smeeken. Eindelijk verliet hij de stad.

Vrouw Vermeulen had in langen tijd niets van hem gehoord. Ze zou hem echter nogmaals ontvangen.

Kaatje trad met haar oom binnen. En moeder keek verwonderd op. Oom Paul was in soldatenuniform en zag er knap uit. Toch scheen hij nog verlegen.

— Zuster, nu heb ik waarlijk mijn leven gebeterd, zei hij. Ik heb verleden jaar dienst genomen in het leger en ben reeds sergeant. Dus moet ik flink opgepast hebben. Ik kom met enkele dagen verlof.

— Dan zijt ge hartelijk welkom, sprak vrouw Vermeulen. Uw broer zal ook blij zijn.

Wat later trad vader Vermeulen binnen. Kaatje was hem reeds tegemoet gesnelde en had verteld dat oom Paul er was.

En vader begroette hartelijk zijn broer. Men zat lang aan tafel. 't Was al vrij laat en Kaatje keek reeds uit slaperige oogjes, toen men buiten rumoer hoorde. 't Was de Wandelende Jood, die door soldaten omringd, naar zijn gasthof op de markt geleid werd, door het volk omstuwd.

Kaatje kon voor Ahasverus toch geen genegenheid voelen. Hij was zoo slecht geweest voor Jezus. Maar moeder zei, dat bij oprecht berouw de zonden vergeven werden.

— Ja, dat ondervind ik ook, sprak oom Paul.

Maar die groote eerbewijzen zijn toch ook al te dwaas. De Wandelende Jood moest zich deemoedig verbergen, dat vind ik.

Den volgenden morgen wilden moeder Vermeulen, oom Paul en Kaatje toch eens naar de markt gaan om Ahasverus te hooren spreken. Vader moest naar zijn werk. Hij was klerk op 't stadhuis.

Er waren veel menschen op de markt, voor het gasthof « De Wolvin ». Dit werd zoo genoemd, omdat men er, na den Spaanschen tijd, toen Ieper verlaten was geweest, een wolvin met haar jongen in den haard vond.

Ahasverus liet een tijd op zich wachten. Eindelijk verscheen hij voor een open bovenraam. De menigte juichte hem toe.

Ahasverus wenkte dan om stilte. En hij begon te spreken.

— Die Wandelende Jood kent goed Vlaamsch merkte oom Paul op.

— Hij zal alle talen geleerd hebben, meende vrouw Vermeulen. Laat ons eens luisteren.

Ahasverus begon te vertellen. Met luide, duidelijke stem verhaalde hij, hoe hij schoenmaker was te Jeruzalem toen Jezus daar en in het Heilig Land rond wandelde.

Plots begon de man zich op 't hoofd te slaan.

— O, ik heb me al zooveel gegeeseld! schreeuwde hij. 't Is om boete te doen, daar ik

naar Jezus niet wilde luisteren en Hem zoo wreed behandelde.

En Ahasverus beschreef daarna den tocht van Jezus die zijn kruis droeg naar den Calvarieberg, omgeven door Romeinsche soldaten en bespot door het volk. Hij beleed zijn schuld toen, hij weigerde water te geven en Hem te laten rusten tegen zijn huis.

Het volk luisterde zeer aandachtig. En velen weenden. Er stonden veel voorname personen en geleerde lieden. En allen hoorden even belangstellend toe.

Zoo was het ook in andere steden en insgelijks op andere dorpen geweest.

Vader Vermeulen drong door het volk. Hij kwam den Wandelenden Jood uitnoodigen op het stadhuis, waar burgemeester en schepenen hem plechtig wilden ontvangen.

— 't Is of die stem van Ahasverus en zijn gebaren me bekend zijn, sprak oom Paul.

— Zoudt ge hem dan nog ontmoet hebben? vroeg Kaatje's moeder.

— Niet dat ik weet.

Ahasverus was van het raam verdwenen. Hij zou nu naar het stadhuis gaan, doch wilde eerst wat drinken.

VI.

Het volk verspreidde zich.

— Wel, manneke, ik herken u, zei plots een

vrouw die voor oom Paul bleef staan. Gij waart bij mijn man, toen hij te Gent als soldaat aangeworven werd, Leopold Delporte heet hij.

— O, o, sprak oom Paul. Ik herinner het me. Ge wildet zijn handgeld hebben en ik trachtte u te kalmeeren.

— Over eenigen tijd heb ik gehoord dat mijn man van 't leger weggeloopen is, hernam vrouw Delporte.

— Dat is zoo. Hij deserteerde...

— Hij moet door Vlaanderen zwerven... Kennissen hebben het me gezegd. En de loebas is niet naar mij en mijn dochttertje weergekeerd, maar nu zoek ik hem.

— Vlaanderen is groot, vrouw.

— Ik zal hem toch vinden. Ons in den steek laten. Ik ben al te Brugge geweest en aan den zeekant.

Vrouw Delporte had bedelend het land afge-loopen.

— Mijn vent is bij een troep komediespe-lers geweest, dat weet ik, hernam ze. Maar hij kreeg ruzie en trok alleen verder. Hij zal weer straatmuzikant zijn.

Plots was het of Paul een schok kreeg. Hij wenkte vrouw Delporte ter zijde en fluisterde even tot haar. Dan keerde hij bij zijn schoon-zuster en Kaatje terug.

— Laat ons nog een oogenblik blijven, zei hij. We zien misschien nog wat vreemds.

— Wat dan? vroeg vrouw Vermeulen...

Maar ze kreeg geen nader antwoord.

— Daar is de Wandelende Jood, hij gaat naar het stadhuis, sprak oom Paul. Let nu goed op! Ik geloof dat ik goed geraten heb. Ik kende die stem en gebaren.

Vrouw Delporte was door het volk gedron-gen en sprong op Ahasverus toe. Ze rukte zijn muts en dan zijn pruik af. Het volk staarde ver-schrikt naar haar.

— Ha, weglooper, nu heb ik u vast ! schreeuwde vrouw Delporte.

— Menschen, ruk die zottin van mij! tierde Ahasverus, die eensklaps zeer bang scheen.

— Zottin, zottin ! Ha, ge wilt me niet meer herkennen, kreet vrouw Delporte, die nu haar man terug zag. Menschen, vervolgde ze, hoe kunt ge u zoo laten bedriegen! Deze gast is mijn vent, een nietwaard, een dronkaard. Mij en mijn arm kind liet hij in den steek... Hij noemt me een zottin. Uw Wandelende Jood is Leopold Delporte. Hij heeft vroeger in de komedie voor Ahasverus gespeeld. En nu doet hij dat in 't groot!

— Ze liegt, ze liegt! Sla ze dood! raasde Ahasverus.

Maar daar verscheen Paul Vermeulen in zijn uniform.

— Neen, bedrieger, die vrouw liegt niet, sprak hij. Gij zijt Leopold Delporte, deserteur uit 't Oostenrijksch leger!

— Ik ken u niet, stamelde Ahasverus nog meer ontsteld.

— Maar ik u wel! En als sergeant van 't leger neem ik u gevangen.

Het volk keek verbaasd toe. De schout en zijn dienaren snelden toe. Paul Vermeulen legde zijn getuigenis af. Ahasverus loochende nog. Zijn vrouw gaf hem een paar klappen en schreeuwde:

— Zeg nu maar de waarheid!

Ahasverus moest mee naar het stadhuis. De burgemeester schrok geweldig, toen hij 't verhaal hoorde. Had men zich zoo laten beet nemen? Leopold Delporte werd ondervraagd. Hij hield vol dat hij de Wandelende Jood was. Men bedreigde met de pijnbank... Toen bekende hij zijn bedrog...

Dit nieuws vloog door de stad. De bevolking was woedend. Zoo bedrogen worden! En dat die schelm het Heilig verhaal van Jezus' dood durfde misbruiken om geld te verzamelen en een lui leven te leiden!

Leopold Delporte werd op een kar naar Gent gevoerd.

In heel Vlaanderen sprak men weer over hem. Men lachte met overheden en voornamen personen, die den avonturier met zooveel eerbied ontvangen hadden.

Te Gent werd Leopold Delporte voor desertie en heiligschennis tot de galg veroordeeld.

VII.

Een kapelaan van St Baafs had opgemerkt, dat een armoedig meisje zoo vroom in de kerk zat te bidden. Nu hoorde hij dat zij het dochtertje was van Leopold Delporte, die zulk een valsche rol had gespeeld.

De Kapelaan besloot eens met haar moeder te gaan spreken. Vrouw Delporte was terug te Gent. Ze lag ziek te bed. Ze had den vorigen dag haar man bezocht in de gevangenis.

Leopold Delporte toonde berouw. Hij had niet gescholden en zijn vrouw niets verweten. Dat greep haar aan. Ze wist dat Leopold van goede familie was. Hij had een heel ander leven kunnen leiden, en zij droeg ook schuld aan zijn verval.

Nu verscheen de kapelaan in haar huis. Hij sprak over Anneke. Het kind was in een slechte omgeving braaf gebleven.

— Hoe komt dat? vroeg hij aan vrouw Delporte. Ge moet ze vroeger toch beter opgevoed hebben. En ge kunt ook op den goeden weg terugkeeren en behoorlijk leven met uw kind. Laten we daarover eens praten.

— Anneke is braaf, omdat ze ons kind niet is! riep vrouw Delporte uit.

— Wiens kind is ze dan?

— We hebben haar gestolen in het Land van Waas. Ze was toen vier jaar... Ze zat alleen te spelen voor een hoeve bij Beveren... En we namen haar mee. Mijn man wilde zoo'n kindje opleiden om kunstjes te maken en te helpen bedelen.

— En de ouders? vroeg de kapelaan ontsteld.

— O, we hebben ons van hen niets aange trokken! We reisden toen door naar Antwerpen en bleven wel een jaar over de Schelde. Anneke weet niet beter of ze is onze dochter, al heeft ze ons nooit bemind. Maar mijnheer de Kapelaan, ik heb berouw. Zoek haar ouders! De hoeve staat tusschen Beveren en Vracene, rechts van den weg, als ge naar 't noorden stapt. Een witte hofstede. Geef Anneke terug, aan haar vader en moeder... als ze nog leven! O, ik ben slecht geweest...

Anneke was nu aan 't werk in de buurt. De Kapelaan liet haar halen en vertelde wat hij vernomen had. Vreemd luistrede het meisje toe.

— O, nu weet ik waarom ik deze menschen nooit kon beminnen! snikte ze dan. Mijn arme ouders... Maar ik ga vandaag nog naar Beveren...

— Ik zal u helpen, beloofde de kapelaan.

De Burgemeester schrok (bladz. 28).

— Wat zijt ge slecht! riep Anneke tot vrouw Delporte.

— Stil, fluisterde de kapelaan, ze heeft berouw.

Anneke kwam nog eens op 't zolderkamertje, waar ze zooveel geweend had. Ze zonk op de knieën.

— O, God, bad ze, dat ik vader en moeder toch terug vinde!...

— Bid voor mij, zei bij het afscheid vrouw Delporte. Ik ben slecht geweest.

— Ik zal voor u bidden, beloofde Anneke vriendelijker.

De kapelaan gaf het meisje goed geleide. En op de hoeve tusschen Beveren en Vracene vond Anneke haar ouders terug, die zoo lang hadden getreurd en nu God dankten.

Veel volk stroomde naar Gent om de terechtstelling van Leopold Delporte te zien. De avonturier, die zoo veel beroering in Vlaanderen gewekt had — want dat is echt gebeurd — werd aan de galg gehangen, na zijn ontmaskering te leper en zijn proces te Gent.

Vrouw Delporte stierf boetvaardig in een gasthuis. En Anneke werd kloek en gezond in het ouderlijke huis. Ook in andere landen hebben avonturiers zich wel voor den Wandelende Jood uitgegeven.